

PRESENTACIÓ DE LA CAMPANYA

Febrer de 2005

0. Presentació

En aquest document es presenta la campanya *Per la pau: prou investigació militar!*. Hi trobareu una breu exposició sobre el perquè de la campanya, els seus objectius i les seves activitats.

1. Per què una campanya contra l'R+D militar?

La investigació amb finalitats militars, si bé és una gran desconeguda pel públic en general, implica directament un milió de científics i rep més del 30 % dels fons totals destinats a R+D arreu del món, la qual cosa suposa cinc vegades més que els dedicats a recerca sanitària, o deu vegades els de recerca agrícola. Aquestes xifres, a més, creixen ràpidament com a resultat dels esdeveniments de l'11 de setembre de 2001.

L'objectiu de la recerca militar és crear nous armaments que, en el millor dels casos, no s'utilitzaran, i en el pitjor seran eines de destrucció. Els darrers cent anys han contemplat una autèntica explosió de noves armes, que ha estat paral·lela a una proliferació de conflictes armats en els quals la majoria de víctimes són civils. I l'espiral és ben lluny d'aturar-se. Amb l'excusa de "garantir la seguretat" es desenvolupen armes tecnològicament més sofisticades que, sovint, no són necessàries ni tan sols des del punt de vista militar. La investigació militar no té cap utilitat social, fomenta les guerres i la cursa armamentística i consumeix recursos que es podrien destinar a la recerca amb finalitats civils. En la campanya *Per la pau: prou investigació militar!* estem convençuts que l'objectiu de la recerca científica ha de ser el desenvolupament de coneixements, bàsics i aplicats, dirigits a millorar el benestar de la humanitat i la preservació de la biosfera i, des d'aquest punt de vista, creiem que l'R+D militar constitueix una autèntica "anticiència".

El cas d'Espanya és especialment escandalós. Si bé és el país desenvolupat que menys inverteix en ciència (el percentatge del PIB destinat a R+D tot just va arribar a l'1,1 % l'any 2003, mentre que la mitjana de la UE s'aproxima al 2 %), dedica, en canvi, abundants recursos a l'R+D militar, que suposen, almenys, el 26,5 % dels pressupostos públics d'R+D per al 2005 (1.330 milions d'euros, 221.343 milions de pessetes). Els pressupostos per a R+D militar a Espanya s'han incrementat en més del 400 % durant els darrers anys, de manera que el nostre país ja és el segon que més percentatge del PIB dedica al desenvolupament de noves armes, darrere només dels EUA. Així, els pressupostos de l'Estat per a R+D militar equivalen a 5 vegades els dedicats a investigació sanitària, 27 vegades els destinats a recerca agrícola, o gairebé 3 vegades més que el principal programa de finançament de l'R+D del conjunt d'universitats i centres públics de recerca d'Espanya.

2. Objectius

La campanya té com a fi últim aconseguir la transferència dels recursos que es dediquen a recerca militar vers àrees civils, i d'aquesta manera tallar el cicle armamentista de soca-rel. Per això, ha anat desenvolupant tot un seguit d'objectius:

– Donar a conèixer a l'opinió pública en general, i a la comunitat científica i universitària en particular, la realitat actual de l'R+D militar, tant a Espanya com al món. Denunciar el caràcter amoral i les conseqüències nefastes de l'R+D militar, com també el fet que els pressupostos d'R+D amb finalitats militars de l'Estat espanyol s'hagin disparat sense cap debat social.

- Exigir transparència en els Pressupostos Generals de l'Estat, de manera que les partides dedicades al desenvolupament i fabricació d'armament quedin clarament delimitats. Aconseguir que la comunitat científica, les Universitats i els Centres de Recerca es posicionin sobre el tema, així com pressionin als poders públics per tal que transfereixin recursos de la R+D militar a la civil.

– Fomentar l'objecció científica (negativa a participar en qualsevol investigació amb fins militars) com a forma d'aconseguir el compromís personal dels investigadors en favor de l'ús pacífic de la ciència i contra l'R+D militar. Promoure la inclusió en les publicacions científiques d'una "Clàusula de bon ús" que n'impedeixi la utilització amb fins militars.

– Esbrinar quins grups de recerca es dediquen a activitats d'R+D militar a l'interior de les universitats, centres públics de recerca i empreses privades, i posar fi al secretisme que existeix actualment sobre el tema. Impulsar la inclusió als estatuts de les universitat d'articles en què s'expressi el seu compromís amb la pau i es renunciï a la investigació amb fins militars.

3. Activitats

La campanya *Per la pau: prou investigació militar!* (*Por la Paz: ¡No a la investigación militar!*) va néixer l'any 1999 com una iniciativa de la Fundació per la Pau, una ONG catalana que treballa en temes de cultura de pau des del 1983. Posteriorment s'hi han afegit o li han donat suport nombroses entitats i col·lectius més, que pertanyen a una trentena d'universitats i centres de recerca, entre els quals hi ha la Federación Española de Ingeniería sin Fronteras. El juny de 2002 es va constituir la Plataforma Estatal de la Campanya, la primera reunió de la qual va tenir lloc a Barcelona, i més endavant n'hi va haver altres a Madrid i Granada. Actualment, la campanya disposa també d'una pàgina web que rep un nombre important de visites (www.noalainvestigacionmilitar.org, www.prouinvestigacionmilitar.org).

Des del primer moment, s'han dut a terme diverses activitats de sensibilització dels estudiants, professors i autoritats acadèmiques (xerrades, jornades, distribució de tríptics i altres materials...) i,

així, la campanya ja s'ha presentat a més de vint universitats d'arreu d'Espanya. A més, elabora cada any un informe sobre els pressupostos d'R+D militar i ha confeccionat un anuari amb diverses informacions i dades útils sobre el tema.

Durant els anys 2000 a 2001, la campanya va aconseguir que les quatre principals universitats catalanes (UAB, UB, UPC i URL) manifestessin, a través dels seus claustres o equips de govern, el seu rebuig davant l'astronòmica quantitat de recursos que es destinen a R+D amb finalitats militars i assumissin la demanda al Govern i al Parlament espanyols que transferissin els pressupostos per a investigació militar a finalitats civils. L'any 2002, el claustre de la Universitat de Saragossa es va manifestar també en aquest sentit.

Durant la primavera del 2002, vam llançar una de les nostres principals iniciatives: una campanya massiva d'objecció científica. Per a això s'està distribuint entre els investigadors (professors, becaris, etc.) de diverses universitats, alguns centres del CSIC i empreses privades, una declaració d'objecció científica. En ella, els signants es comprometen a no participar en cap investigació amb fins militars i es declaren a favor de la transparència pressupostària i de la transferència de recursos a la recerca civil. Volem destacar que aquesta iniciativa és pionera: mai abans a cap país no s'havia llançat una campanya massiva d'objecció científica. Les 1.000 primeres adhesions a la declaració es van presentar l'octubre de 2002 amb una roda de premsa i un acte al Paranimf de la UB, que va tenir una àmplia repercussió als mitjans de comunicació. A principis del 2004, el nombre d'objectors científics va superar els 2.000, cosa que també van recollir nombrosos mitjans. Actualment, les declaracions continuen arribant a bon ritme i es continua treballant per distribuir-les a universitats i centres de recerca. Coincidint amb l'acte de presentació, es va editar el primer Butlletí d'Objecció Científica, que s'envia a tots els objectors científics cada trimestre, i on es recullen diverses notícies i informacions lligades a la campanya.

Al llarg del 2003, la campanya va promoure que les universitats incorporessin als seus nous estatuts el compromís per la pau i la renúncia a la investigació militar. En aquest sentit, es van presentar esmenes en diverses universitats d'arreu de l'Estat i, en tretze centres, el claustre les va aprovar de forma definitiva. Novament, la iniciativa es va presentar en roda de premsa el mes de juny de 2003, amb un important impacte mediàtic. La presència als estatuts d'aquestes universitats d'un article (o més d'un) on es renuncia a la recerca amb fins militars constitueix una important eina de treball per al futur. Així mateix, el 2003, la campanya va mantenir una roda de contactes amb diferents partits polítics al Congrés dels Diputats, per tal de presentar-los un seguit de demandes que alguns van incorporar (totalment o parcialment) als seus programes per a les eleccions del 2004.

Finalment, el maig de 2004, la campanya va llançar la seva última iniciativa: una "Clàusula de bon ús" que, incorporada a les patents i publicacions científiques, podria impedir-ne l'ús amb fins militars. La primera tesi que incorpora aquesta clàusula ja s'ha presentat a la Universitat de Sevilla, i ja l'han seguit d'altres. Igualment, durant la tardor es van mantenir contactes amb els grups polítics amb vista a l'elaboració dels Pressupostos de 2004, els primers amb un govern socialista. Com que aquests mantenen l'aposta per l'R+D militar, la campanya ho va denunciar públicament i nombrosos mitjans de comunicació, com també destacats científics, es van fer ressò del tema.

4. Per saber-ne més

Si vols saber més sobre l'R+D militar, o sobre la campanya *Per la pau: prou investigació militar!* (*Por la Paz: ¡No a la investigación militar!*), pots consultar altres documents que trobaràs a la pàgina web de la campanya, com:

- la presentació en Power Point;
- el tríptic;
- els documents sobre investigació militar al món, als Estats Units i a Espanya;
- l'anuari *Per la pau: prou investigació militar!*;
- les diapositives per fer xerrades, i també la guia de campanya, que trobaràs en “Recursos per a la campanya”à.

5. Bibliografia

- Pàgina web de la campanya: (www.noalainvestigacionmilitar.org, www.prouinvestigacionmilitar.org).
- Gusi, Q.: *La investigación bélica y el supuesto progreso tecnológico*, en Oliveres, A. i Ortega, P. (eds.): *El ciclo armamentista español*, Icaria, Barcelona, 2000, p. 89-110.
- SIPRI, Annual Yearbooks, 1999, 2000.
- Mampaey, Luc: *Les donnés macroéconomiques de la défense des pays occidentaux*, en *Les dossiers du GRIP*, Brussel·les, 1995-6, p. 206-210.
- Bell, R.: *La guerra del Golfo, un farol tecnológico*. Mundo Científico, 175 (1997) 25-27.
- Bell, R.: *El transfondo de los fracasos tecnológicos americanos*. Mundo Científico, 151 (1994) 908-915.
- Villar Terrau, C.: *El Plan Director de I+D*. Revista Española de Defensa, Dic 2000, 26-29
- Presupostos Generals de l'Estat Espanyol: <http://www.igae.minhac.es/presup/index.htm>
- Càtedra UNESCO per la Pau i els Drets Humans de la UAB: www.pangea.org/unescopau
- Bonn International Center for Conversion: www.bicc.de
- “Working paper” 52 de l'SPRU: www.sussex.ac.uk/spru/publications/imprint/sewps/sewp52
- Fundación Universidad y Empresa (fomenta la col·laboració entre la universitat i la indústria de defensa): www.fue.es
- Asociación de Fabricantes de Armamentos de Defensa de España: www.afarmade.org
- OCDE Science, Industry and Technology Scoreboard 2003, es pot consultar a <http://www1.oecd.org/publications/e-book/92-2003-04-1-7294/index.htm>
- Departament de Defensa dels Estats Units: www.defenselink.mil
- Ministeri de Defensa espanyol: <http://www.mde.es/Home>
- Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç (subvenciona projectes d'R+D militar): <http://www.min.es/>